

Asia: VN/2801/2026

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi jätelain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Laki jätelain muuttamisesta & säännöskohtaiset perustelut

15 §. Jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvollisuus

Jätelain 15 §:ään ehdotetaan lisättäväksi kaikkia koskeva velvollisuus lajitella jätteet järjestetyn erilliskeräyksen mukaisesti sekä toimittaa

erilliskerätty yhdyskuntajäte sekä rakennus- ja purkujäte ensisijaisesti mahdollisimman korkealaatuiseen uudelleenkäyttöön tai kierrätykseen.

Tampereen kaupunki pitää lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitetta lähtökohtaisesti perusteltuna ja jätelain tavoitteita tukevana. Kaupunki

arvioi kuitenkin, että ehdotetulla sääntelyllä saavutettava lisähyöty jää todennäköisesti vähäiseksi suhteessa sen toimeenpanosta ja valvonnasta

aiheutuvaan hallinnolliseen kuormitukseen.

Ehdotetut muutokset kohdistuvat ennen kaikkea jätehuollon käytännön järjestämiseen sekä säännösten noudattamisen valvontaan. Tämä lisää

erityisesti kunnallisen ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviä ja resurssitarpeita.

Tampereen kaupunki huomauttaa lisäksi, että pelkkä lajitteluelvoitteen

laajentaminen ei yksinään ole riittävä keino parantaa erilliskeräyksen toimivuutta, vaan velvoitetta tulee tukea riittäväillä ja saavutettavilla erilliskeräyspalveluilla. Erityisesti tuottajien järjestämien alueellisten keräyspisteiden saavutettavuuden parantaminen on keskeinen käytännön toimenpide, jolla lajittelua voidaan edistää velvoittavan sääntelyn ohella. Erilliskeräysvelvoitteen ulottaminen kaikille kiinteistöille aiheuttaa isoissa kaupungeissa tiiviisti rakennetuilla tonteilla merkittäviä käytännön haasteita, minkä vuoksi aluekeräysratkaisujen merkitystä tulisi

sääntelyssä korostaa.

15 c §. Kielto kerätä kierrätyskelpoista tai uudelleenkäytön valmisteluun soveltuvaa jätettä energijätteenä

Tampereen kaupunki näkee energijätteen keräystä koskevan kiellon lähtökohtaisesti hyvänä. Esitetty kielto edellyttää kuitenkin viranhaltijan

tekevän valvontatarkastuksilla tapauskohtaista arviota eri jätejakeiden laadusta, uudelleenkäytettävyydestä ja kierrätyskelpoisuudesta.

Uudelleenkäyttökelpoisuuden arviointi on ylipäätään vaikeaa ja lisäksi arviointi edellyttäisi myös ajantasaista tietoa siitä, onko

uudelleenkäytettäville ja kierrätetyille tuotteille olemassa kysyntää.

Kysyntä voi myös vaihdella huomattavasti sekä jätejakeittain että ajallisesti, mikä tekee arvioinnista haasteellisempaa.

Kierrätyskelpoisuuden arviointiin tulee laatia valtakunnallista ohjeistusta.

21 a §. Kiinteistön haltijan tiedonjakovelvollisuus

-

21 b §. Jätehuoltopalveluiden laatuvaatimukset ja palveluita tarjoavan neuvontavelvollisuus

-

22 §. Valtion viranomaiset

-

57 §. Tuotteen jakelijan tiedottamisvelvollisuus

-

93 §. Jäteneuvonta ja -tiedotus

Kunnan jäteneuvontaa koskevan 93 §:n sisällöllinen tarkentaminen siten, että neuvonnassa on jatkossa kiinnitettävä erityistä huomiota

uudelleenkäytön edistämiseen, elintarvikejätteen määrän vähentämiseen sekä biojätteen erilliskeräyksen lisäämiseen on lähtökohtaisesti

perusteltu ja kannatettava. Ehdotus tukee jätelain etusijajärjestystä ja kansallisia sekä EU-tason kierrätystavoitteita. Kuten hallituksen

esityksessä tuodaan esille, lajitteluaktiivisuuden lisääminen tiedotuksen ja neuvonnan keinoin on todennäköisesti yksi kustannustehokkaimmista

keinoista parantaa jätteiden lajittelua ja erilliskeräystä. Pykälässä säädeltäisiin myös, että kunnan olisi osoitettava riittävä

rahoitus neuvontaan ja tiedotukseen, ja riittävästä rahoituksesta voitaisiin säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Asetuksenantovaltuutus on ongelmallinen ja se tulisi poistaa. Asetustasoinen sääntely, joka tosiasiallisesti ohjaa kuntien tai

kunnallisten jäteyhtiöiden talousarvioiden laatimista tai resurssien kohdentamista, kaventaa kunnallista itsehallintoa. Lisäksi rahoituksen

yksityiskohtainen normiohjaus ei ole perusteltua tehtävässä, jonka järjestämistavat, alueelliset erot ja kustannusrakenne vaihtelevat

merkittävästi kunnittain. Kunnille on jatkossakin jätettävä harkintavalta jäteneuvonnan ja -tiedotuksen käytännön toteutukseen, rahoitukseen ja

resurssointiin.

Tampereen kaupunki katsoo myös, että jäteneuvonnan ja -tiedotuksen kehittämisessä tulisi ensisijaisesti painottaa viestinnän vaikuttavuutta ja

kohdentamista sen sijaan, että rahoitusta lisätään ilman riittävää tietoa toimenpiteiden todellisista vaikutuksista. Neuvonta on

tarkoituksenmukaista kohdistaa erityisesti niille asiakkaille ja kiinteistöille, joissa syntypaikkalajittelu ei nykyisellään toteudu toivotulla tavalla. Osa

asiakaskunnasta on jo hyvin tietoisia jätehuoltopalveluista, eikä yleisluonteinen lisäneuvonta tuo näissä tapauksissa merkittävää

lisähyötyä. Neuvonnan vaikuttavuuden parantaminen edellyttää siten yleisen ohjeistuksen sijaan viestinnän systemaattista kohdentamista sekä

toimenpiteiden vaikutusten seuranta ja analysointia. Tämä lähestymistapa tukee sekä kustannustehokasta resurssien käyttöä että

jätelain tavoitteiden saavuttamista.

Tampereen kaupunki huomauttaa lisäksi, että jäteneuvonnan lisääminen tulee nostamaan kunnallisia jätemaksuja, joissa on ollut jo aiemminkin

korotuspaineita mm. tiukentuneiden jätteiden erilliskeräysvelvoitteiden toimeenpanon takia. Jos neuvonnan ja viestinnän rahoitus sidottaisiin

kiinteään prosentuaaliseen osuuteen kunnan keräämistä jätemaksuista, muiden jätehuollon kustannusten noustessa nostaisi se edelleen myös

jäteneuvontaan ja -tiedotukseen ohjattua rahoitusta. Tämä ei ole toivottava suuntaus. Kaikissa tilanteissa tulisi varmistua

jätehuoltojärjestelmän taloudellisesta ja toiminnallisesta tehokkuudesta, mitä edellä mainitun esityksen ei voida katsoa tukevan.

100 §. Ilmoitus keräystoiminnasta jätehuoltorekisteriin

-

121 §. Velvollisuus laatia siirtoasiakirja

-

122 §. Tiedonsaantioikeus

-

124 §. Tarkastukset ja valvontasuunnitelmat

Ehdotetut säännökset edellyttävät, että erilliskerättävän hallinto#, palvelu# ja elinkeinotoiminnan jätteen tuottajia tarkastetaan

määräaikaistarkastuksilla ja, että valvontasuunnitelmiin lisätään sekä niiden valvontaa että jätelain 100 §:n mukaisten kohteiden valvontaa.

Tampereen kaupunki toteaa, että muutokset lisäävät kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten valvontatyötä merkittävästi ilman, että

valvontaan käytettävien resurssien lisäämiseen on kuntien heikkenevässä taloustilanteessa minkäänlaisia mahdollisuuksia. Valvonnallisen taakan

lisääminen on kohtuutonta niin pienissä kunnissa, joissa ympäristönsuojelun resurssit ovat niukat, mutta myös suurissa

kaupungeissa, jossa hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoimintaa on lukumääräisesti paljon.

Hallituksen esityksen vaikutusten arvioinnissa todetaan, ettei 124 §:n muutos varsinaisesti lisää toimivaltaisten valvontaviranomaisten

tehtäviä, eikä muutoksen arvioida vaativan lisää henkilöstövoimavaroja. Vaikutusten arviointi on näiltä osin virheellinen. Esimerkiksi Tampereella esitys toisi määräajoin tarkastettavien yritysten piiriin tuhansia uusia kohteita. Toimijoiden viranomaisaloitteinen rekisteröinti valvontajärjestelmiin on nykyresurssein mahdoton tehtävä. Mikäli valvonnan tehostaminen toteutetaan, tulisi kaikkien erilliskeräysvelvoitteen piirissä olevien yritysten oma-aloitteisesti suoraan jätelain perusteella rekisteröityä valtion ylläpitämään rekisteriin. Valvontasuunnitelmassa ja -ohjelmassa tulisi arvioida hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnan jätteitä tuottavia riskiperusteisesti. Riskiperusteisuuden arviointiin tulee laatia valtionhallinnosta yhtenäiset ohjeet toimijoiden yhdenmukaisen kohtelun varmistamiseksi.

Edellä mainitun lisäksi tulisi tarkastella muitakin vaihtoehtoisia tapoja valvontataakan keventämiseksi. Vaihtoehtona voisi olla esimerkiksi

markkinavalvontaa muistuttava lähestymistapa siitä, miten palveluita tarjoavien yritysten laatuvaatimuksia ja neuvontavelvollisuuden

toteutumista voidaan valvoa. Tätä tietoa tulisi edelleen hyödyntää valvontatoimien suunnittelussa ja kohdentamisessa.

Voimaantulosäännös

-

Laki harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta & säännöskohtaiset perustelut

6 §. Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus

-

Muuta huomioitavaa

Mahdolliset muut huomiot hallituksen esitysluonnokseen

Jätelainsäädäntö on jatkuvassa muutoksessa. Kuten hallituksen esityksen vaikutusarvioinnissa tuodaan esille, samanaikaisesti on jo valmisteilla

useita muita jätelainsäädännön muutoksia. Vaikutusten arvioinnissa on tunnistettu, että uuden lainsäädännön valmistelussa joudutaan

nojaamaan paljon oletuksiin ja arvioihin, eikä olemassa olevan lainsäädännön toimeenpanosta useinkaan löydy kattavaa ja luotettavaa

tietoa. Jatkuvat lainsäädännön muutokset yhdistettynä karkeisiin arvioihin olemassa olevan lainsäädännön toimivuudesta heikentävät

mahdollisuuksia kohdentaa lainsäädäntötoimia tavoitteiden kannalta vaikuttavimmin. Datan ja tietopohjan merkitys osana ympäristösääntelyä

tulisi tunnistaa ja resursoida kansallista tiedon kokoamista nykyistä paremmin

Naulo Katri

Tampereen kaupunki - Apulaispormestari Ilkka Porttikivi,

Yhdyskuntalautakunta, kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta sekä alueellinen jätehuoltolautakunta